

Nr 149.

Af herrar **Andersson** i Skifarp och **Rydén**, om anslag till utförande af hamnbyggnad i Östra Torp i Malmöhus län.

I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t under punkt 58 å nionde hufvudtiteln gjort framställning om ett anslag af 1,183,000 kronor — däraf för år 1912 ett belopp af 198,000 kronor — för byggande af fiskehamnar vid Träslöf och Glommen i Hallands län, Grundsund och Höne-Klåfva i Göteborgs och Bohus län, Kivik i Kristianstads län och Gislöf i Malmöhus län. Anläggningskostnaden för sistnämnda hamn med den föreslagna en procents förhöjning beräknas till 175,740 kronor.

Med den kännedom om de lokala förhållandena å Skånes sydkust, vi äga, ha vi icke kunnat undgå att finna det i hög grad anmärkningsvärdt, att icke en annan planerad fiskehamn å Skånes sydkust före någon annan kommit i fråga till utförande. Vi syfta därvid på en hamnanläggning vid *Östra Torp*, beläget å kusten 13 km. öster om Trelleborg.

För ifrågavarande hamnanläggning tala en mängd skäl. Först och främst äro *kostnaderna* för en hamnanläggning där mycket *lägre än* för någon af de i Kungl. Maj:ts förslag upptagna. För något årtionde sedan gjordes å platsen i fråga betydande arbeten för anläggande af en hamn i och för det då bearbetade kalkbrottet i Östra Torp. Industrien måste emellertid på grund af ogynnsamma konjunkturen nedläggas, innan hamnen blef färdigbyggd. Men de utförda arbetena äro på intet sätt spolierade. En större bassäng om cirka 8,000 kvadratmeter med ett djup af 3—4 meter finnes i land cirka 30—40 meter från hafsstranden. Genom denna landttungas genombrytande och uppuddring af inseglingstrännan erhålles här en utmärkt fiskehamn. Nuvarande kaptenen i

väg- och vattenbyggnadskåren Einar Sahlén uppgjorde år 1905 ett förslag till hamnens färdiggörande, hvilket då beräknades kosta 71,500 kronor. Äfven om sedan dess arbetspriserna stigit, är det uppenbart, att anläggningskostnaderna dock här bli mycket lägre än för någon af de föreslagna hamnarna. Jordan omkring den tilltänkta hamnanläggningen äges numera af Svenska Sockerfabriksaktiebolaget. Enligt oss lämnad uppgift har på sin tid dåvarande ägaren, Jordberga sockerbruk, lofvat att skänka mark och bassäng till en fiskehamn, och det torde därför kunna antagas, att den frågan utan svårighet ordnas äfven med den nuvarande ägaren.

Läget för den tilltänkta hamnen i Östra Torp är synnerligen gynnsamt. Dels är Östra Torp ändpunkten för järnvägen Börringe—Östra Torp, som förmedlar goda förbindelser med det skånska upplandet. Dels ligga i närheten af Östra Torp icke mindre än tre fisklägen, hvars befolkning får nytta af hamnen. Västerut ligger *Böste* fiskläge på ett afstånd af icke fullt 3 km., österut *Smyge* fiskläge på knappt 1 km:s afstånd och *Lilla Beddinge* knappt 5 km. från den föreslagna hamnplatsen. I Böste finnes nu enligt oss lämnade uppgifter 4 motorbåtar, 7 mindre båtar och 16 fiskare, i Smyge 5 motorbåtar, 11 mindre båtar och 18 fiskare, i Lilla Beddinge 6 motorbåtar, 1 segelstorbåt, 15 mindre båtar samt 26 fiskare. Tillsammans utgör antalet för dessa tre fisklägen alltså 15 motorbåtar, 1 segelstorbåt, 33 mindre fiskebåtar och 60 st. fiskare.

Som jämförelse kan meddelas, att vid Gislöfs fiskläge nu finnas 6 motorbåtar, 5 segelstorbåtar, 20 mindre fiskebåtar och 41 fiskare jämte ett 10-tal tillfällighetsfiskare.

Härtill kommer, att såväl Böste som Smyge och Lilla Beddinge äro mycket utsatta för verkningarna af storm och öppna hafvet. Under den svåra julstormen 1904 gingo ungefär hälften af båtarna vid Smyge och Lilla Beddinge fisklägen förlorade. Samma öde hade ock otvifvelaktigt öfvergått fiskarne vid Böste, om icke dessa just dagarna förut dragit upp båtarna för vintern. Våren 1909 lösslet sig en båt vid Böste under häftig storm och sönderslogs fullständigt. För några veckor sedan löslets å samma plats en ny motorbåt, som otvifvelaktigt drabbats af samma öde, om den icke uppkastats i en tångbank, där den kunde bärgas.

Vid det västerut liggande Gislöf gick, enligt oss lämnade uppgifter, ingen enda båt förlorad under julstormen 1904. Måhända kan detta i något fall ha berott på att fiskarne i Gislöf haft sina båtar i den när-

belägna Trelleborgs hamn, dit de äro hänvisade för afsättning af sin fångst, men i hvart fall träder skillnaden bjärt i ögonen.

De svåra sjöförhållandena vid de tre af oss omförmälda lägena ha vållat en bestämd tillbakagång i fisket, och fiskarebefolkningen känner sig, särskildt sedan den med stora uppoffringar skaffat sig dyrbara båtar, i hög grad otrygg. Det är därför vår bestämda uppfattning, att inrättandet af en fiskehamn i Östra Torp är ett livsvillkor för fiskarebefolkningen vid dessa tre fisklägen, och att ifrågavarande hamnanläggning är den *mest behöfliga* och den, som kan göra mest nytta, af samtliga planerade fiskehamnar å Skånes sydkust.

Som en omständighet, hvilken ock kan ha sin betydelse för frågans bedömande, förtjänar vidare omnämnas, att hamnen vid Östra Torp blir belägen omedelbart invid Smyge fyr samt den nyinrättade stormvarnings- och mistsignalstationen därstädes.

Vikten och betydelsen af en fiskehamn i Östra Torp har ock förut erkänts af statsmakterna. År 1884 beviljades ett statsbidrag af 16,000 kronor för en hamnanläggning där. Kostnaderna beräknades till 26,000 kronor. Trots stora ansträngningar lyckades det icke för fiskarebefolkningen att hopbringa nödiga medel utöfver statsbidraget, som därför aldrig blef lyftadt.

Vi ha med denna motion icke velat förringa behovet af en fiskehamn i Gislöf. (En felaktig uppgift har insmugit sig i fiskehamnskommissionens uppgifter angående folkmängden å Gislöfs läge, som uppgifves till 960 personer. Denna siffra afser tydligen *hela socknens* folkmängd, som den 31 dec. 1908 uppgick till 957. Socknen är en öfvervägande jordbrukaresocken med ett stationssamhälle. Fisklägets befolkning utgör endast en mindre del af socknens befolkning). Syftet med denna motion har varit att påvisa, att vid sidan af en fiskehamn i Gislöf behovet af en fiskehamn i Östra Torp är ännu större samt att den kan utföras billigare och bereda än större nytta.

Hvad kostnaderna beträffar, anslog kapten Sahlén dessa, som förut sagts, år 1905 till 71,500 kronor, medan fiskehamnskommissionen utan närmare angifvande af skäl beräknat dem till 125,000 kronor. Då kapten Sahlén uppgjort detaljerade kostnadsberäkningar — hvilka jämte kartor och ritningar skola tillhandahållas vederbörande utskott — synes som om, äfven med riklig beräkning af arbetsomkostnadernas stegring sedan år 1905, ett belopp af 100,000 kronor skulle vara fullt tillräckligt för anläggningen i fråga.

Som villkor för anslagets erhållande torde böra uppställas, att nödig mark för hamnanläggningen m. m. utan kostnad för kronan upplåtes. På grund af det ofvan anförda tillåta vi oss vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville besluta, att till bestridande af kostnader för utförande, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det af kapten Einar Sahlén i juni 1905 upprättade förslag och under villkor, som kunna vara bestämda för liknande andra anläggningar, af en hamnbyggnad i Östra Torp i Malmöhus län bevilja ett anslag af 100,000 kronor samt däraf på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af 15,000 kronor.

Stockholm den 27 januari 1911.

Hans Andersson.

Värner Rydén.

Bilaga.

På anmodan af intressenter från Smyge fiskeläge har undertecknad verkställt undersökning för samt uppgjort bifogade förslag till anläggning af hamn vid Smyge huk, och får jag med hänvisande till de upprättade ritningarna jämte tillhörande kostnadsförslag härom afgifva följande

Betänkande.

Befolkningen i Smyge fiskeläge — beläget å Skånes sydkust, cirka 13 km. öster om Trelleborg — har sedan länge bedrivit ett lönande fiske i närliggande vatten. I fullständig saknad af någon som helst hamn eller annat skydd för sin fiskeattiralj hafva fiskarna dock haft många svårigheter att bekämpa vid utöfvandet af sitt näringsfång och ofta gjort stora förluster af båtar och redskap, särskildt efter den senaste svåra stormen den 30 sistlidne december, då mer än hälften af den fiskeläget tillhöriga båtflottiljen gick förlorad. — Under sådana förhållanden är gifvetvis anskaffandet af skydd mot storm och sjö ovillkorligen en lifsfråga för fiskeläget.

Tillfälle till anläggning af en synnerligen god hamn för jämförelsevis ringa kostnad finnes också vid Östra Torps numera nedlagda kalkbrott på västra sidan af Smyge huk. Det nu vattenfyllda kalkschaktet, som är beläget alldeles invid stranden, endast skildt från hafvet af en 30 à 40 meter bred landremsa, blir genom dennes genombrytande en ypperlig hamnbassin, som erhåller cirka 8,000 kvm. vattenyta samt ett djup af 3 à 4 meter, hvarjämte den ligger väl skyddad för alla vindar och ej torde erbjuda några svårigheter vid angöring. — Ej endast af hänsyn till ringa anläggningskostnad är läget för hamn synnerligen lämpligt, utan äfven på den grund att driftsand enligt uppgifter af fiskarna på platsen aldrig förekommer väster om huden. Som därjämte vattnet utanför kalkbrottet är fritt från grund och djupt ganska nära stranden, synes platsen ifråga hafva alla betingelser för att blifva en god hamn.

Markens geologiska beskaffenhet är här af ganska säregen typ. Ungefär i jämnhöjd med hafvets medelvattenyta och sträckande sig ända ut till vattenbrynet ligger ett c:a 0,5 meter tjockt lager af flintsten. Häröfvanpå ligga olika lager af kalkmörja eller lös kalksten med inbäddade hårdare kalkstens- och flintstensbollar, hvarjämte längre inåt land öfversta lagret utgöres af strid grus. Under förenämnda flintstenslager består grunden af nästan ren kalkmörja. Sjöbotten närmast stranden utgöres — såvidt af undersökningarna kunnat utrönas — af kalkmörja; strax väster om blifvande östra vågbrytaren ligger öfverst ett tunnt lager af sandblandad lera. Kalkmörjan erbjuder god byggnadsgrund.

Följande anordningar föreslås nu till utförande.

Inloppsrännan till blifvande hamnbassinen upptages med 3,0 meters medelvattendjup och 20 meters bottenbredd, hvarigenom hamnen kommer att kunna mottaga såväl större fiskebåtar som mindre kustfartyg. — Inloppet och bassinen skyddas af tvenne vågbrytare. Den östra göres af starkare konstruktion och föres längre ut, alldenstund de svåraste stormarne med den mest brytande sjön komma från ostsidan; vågbrytaren bygges närmast land på gamla stenkistor från en förut befintlig tilläggsbrygga från kalkbrottets dagar samt därutanför på nya stenkistor, hvarjämte det afslutas med ett kraftigt pirhufvud. Öfvervattenskroppen muras af sjösten med glacisbeklädd yta, allt i cementbruk. Inåt land längs in-seglingsrännan fortsättes den östra vågbrytaren af stenskonung utaf slänten, öfvan till på en sträcka af 45 meters längd försedd med en mindre parapet till skydd mot sjöns öfverspolning och utskärning af innanför varande utfyllnad. — Den västra vågbrytaren, som ej har att motstå så svåra påkänningar som den östra, göres af liknande, fast svagare konstruktion. Den lägges dels på kistor, dels på fast grund af kalkmörja och flintsten. Något direkt skydd för rätt sydlig vind finnes icke, utan ligger den rakt in i rännan, men som den dels ej plägar åtföljas af grof sjö, dels är platt akterlig för den inlöpande båten, torde detta ej förorsaka någon större olägenhet.

Vidare föreslås, att kaj af beton med nubbstensbeklädnad ofvan vattengången och med betäckningsskift af granit utföres längs hamnbassinens östra sida, då kajlängden blir 125 meter. Såväl byggandet af denna kaj med därtill hörande arbeten som äfven upptagandet af inre delen af in-seglingsrännan äro tänkta att utföras »torrt», sedan kalkschaktet länsumpats.

Hamnplanen sättes i förbindelse med landsvägen till Östra Torps järnvägsstation medelst en uppfartsväg, som får en lutning af ungefär 1:25. — Från Östra Torps station ligger nu ett stickspår ned till gamla kalkbrottet, men torde detsamma numera vara obehöfligt och kunna borttagas; det lär för öfrigt ej vara vederbörligen godkänt.

Den areal, som för anläggningen erfordras, kommer enligt uppgift att till den blifvande hamninrättningen skänkas af ägaren, Jordberga sockerfabrik.

Kostnaden för hamnanläggningen enligt förestående förslag har jag beräknat till 71,500 kronor.

Möjlighet finnes till framtida utvidgning (å planen antydd med streckade dubbla röda linjer) genom att förse hamnbassinens öfriga sidor med kaj, hvarigenom en total kajlänga af c:a 300 meter erhålles. En mindre upphalningsbädd bör äfven då anordnas, hvarjämte längs de nya kajerna marken naturligtvis afplaneras. Kostnaden för en sådan utvidgning torde uppgå till c:a 35,000 kronor.

Malmö i juni 1905.

Einar Sahlén.

Löjtnant vid K. V. V-kåren.

Nr 150.

Af herr **Olsson** i Kullenbergstorp om *skrifvelse till Kungl. Maj:t rörande ändrad lydelse af 4 och 42 §§ i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.*

Uti en af mig till 1910 års Riksdag afgifven motion (nr 168) hemställde jag om sådant tillägg till lagen om enskilda vägar på landet, att det skulle medgifvas väghållningsskyldige in natura möjlighet att med bindande kraft å stämman inom kommun besluta om penningbidrag till byggande och underhåll af sådana enskilda vägar inom kommun, hvarest allmän trafik framginge. Jordbruksutskottet, som behandlade motionen, ansåg däremot i sitt utlåtande, att de af mig afsedda vägarne borde ingå som allmänna vägar, något som jag gärna går med på, men frågan